

'Toekomst voor ons digitaal geheugen'

De nationale verkenning digitale duurzaamheid

Inge Angevaare
coördinator,
Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid

ICTU Kennislab, 17 juni 2009

Indeling

- Algemene introductie over de NCDD
- De nationale verkenning digitale duurzaamheid
- De *voorlopige* resultaten
- Vervolgstappen in NCDD-verband
- Discussie over de strategie

Wat is de NCDD?

Een 'bottom-up' samenwerkingsverband van een tiental grote nationale organisaties uit de publieke sector die digitale informatie beheren (of bij dat beheer betrokken zijn als financier of adviseur)

rond de gemeenschappelijke uitdaging:

Hoe borgen we **duurzame toegang** tot de digitale informatie in de publieke sector in Nederland ?

Leden van de NCDD

- 3TU Datacentrum
- Centraal Bureau voor de Statistiek - CBS
- Digitaal Erfgoed Nederland - DEN
- Data Archiving and Networked Services - DANS
- Koninklijke Bibliotheek - KB
- Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen - KNAW
- Ministerie van Binnenlandse Zaken - BZK
- Nationaal Archief - NA
- Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid - NIBG
- Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek - NWO
- SURFfoundation

De missie van de NCDD

Bevorderen dat een organisatorische en technische infrastructuur tot stand komt voor duurzame toegang tot digitale informatie in Nederland.

Visie NCDD (1)

Techniek van digitale duurzaamheid krijgt al veel aandacht en die komt er ook wel, maar daarnaast is nodig:

- duurzaam beleid
- duurzame organisatie
- duurzame afspraken over rollen en verantwoordelijkheden
- duurzame financiering.

Visie NCDD (2)

- Gemeenschappelijk probleem in alle sectoren
- Technisch complex, veel geld en veel expertise nodig

ergo:

- Onderzoeken wat sectoroverschrijdend kan worden aangepakt
- Gezamenlijk plan bij de overheid indienen

Startpunt:

Nationale Verkenning Digitale Duurzaamheid

Opdrachtgever: OCW – directie OWB

Beperkt tot publieke sector

(met deelonderzoek naar best practices in bedrijfsleven)

Onderzoeksveld

Groot en divers:

- 40.000 wetenschappelijke onderzoekers, 750 instellingen
- 800 musea en andere erfgoedinstellingen,
- 1 miljoen ambtenaren, 1600 organisaties ...

Drie (sub)sectoren

- Wetenschap
- Cultureel erfgoed
- Overheid/archieven

Nationale Verkenning Digitale Duurzaamheid

Methodiek:

- Statistisch onderzoek bleek niet haalbaar, *daarom*:
- drie onderzoekers uit NCDD partners + projectleiding
- semi-gestructureerde interviews
- literatuuronderzoek
- looptijd zes maanden
- Extern bedrijf interviewt Shell, Achmea, Philips, Rabobank en Buma/Stemra

De vragen

1. Waarom wil de publieke sector duurzame toegang tot informatie?
2. Hoe belangrijk is de rol van digitale informatie?
3. Wat is 'duurzame toegang'?
4. Hoe ziet de praktijk eruit – wat gaat goed, wat gaat fout?
5. Welke belemmeringen kunnen we identificeren?
6. Welke acties zijn nodig om duurzame toegang te borgen?
7. Wat kan de NCDD daaraan bijdragen?

1: Waarom duurzaam bewaren? – stand beleid

Wetenschap:

- resultaten onderzoek moeten verifieerbaar zijn
- unieke data bewaren voor longitudinaal onderzoek (meteorologie)
- meer onderzoek baseren op dezelfde datasets

Overheid:

- bedrijfsvoering
- verantwoording
- cultuurhistorie

Cultureel erfgoed

- cultuurhistorisch belang – *vele omschrijvingen*

1: Waarom duurzaam bewaren?

Ter vergelijking:

- Particuliere sector bewaart niet langer dan strikt noodzakelijk – om procesrechtelijke redenen

2: Hoe belangrijk is digitale informatie?

Wetenschap:

- Volledig afhankelijk van digitale data
- Internationale context

Cultureel erfgoed:

- Nog middenin overgang van analoog naar digitaal

Overheid:

- Overall computers, maar archiefbescheiden zijn nog vaak printjes
- Authenticiteit struikelblok voor digitaal proces
- Niettemin: digitaal is de toekomst

3: Wat is *duurzame* toegang?

Nederlandse richtlijnen:

- Cultuur: DE BASIS duurzaamheid van DEN (2008)
- Wetenschap: Data Seal of Approval van DANS (2008)
- Overheid: Archiefwet, NEN15489 en De Baseline Informatie op Orde (2009)

3: Wat is *duurzame* toegang?

Consensus van de drie richtlijnen:

- Vastgesteld beleid gericht op duurzame toegang
- Organisatie ingericht op duurzame toegang
- OAIS referentiemodel voor bewarende instelling
- Bij *creatie* en *gebruik* continu rekening houden met langetermijnbelang

4: Wat gebeurt er in de praktijk?

*(40.000 wetenschappelijke onderzoekers,
750 onderzoeksinstellingen,
800 musea en andere erfgoedinstellingen,
1 miljoen ambtenaren, 1600 organisaties ...)*

4: Wat gebeurt er in de praktijk?

- Een aantal grote bewarende instellingen is goed op weg om duurzame bewaring vorm te geven; ontwikkelingsniveau tot bitstreampreservering (nog geen preservation strategies) – KB, DANS, NBIG, NA; ook JustID, GAR en KNMI

4: Wat gebeurt er in de praktijk?

- Een aantal kleinere en middelgrote bewarende organisaties kan zelf geen edepot inrichten en is actief op zoek naar kennis en expertise, 'data hotels' (regionale of landelijke opslagfaciliteiten), een 'digitaal instrumentenbord', datadiensten.

4: Wat gebeurt er in de praktijk?

- Bij heel veel *producenten* van digitale informatie ontbreekt
 - bewustzijn van het probleem en/of
 - overzicht wat men beheert en/of
 - prioriteit voor langetermijnbewaring.

5: Wat zijn de belemmeringen?

Algemeen:

- kortetermijnbelang wint het vaak van langetermijnbelang
- particulier belang wint het vaak van algemeen belang
- aansluiting tussen producenten van digitale informatie en instellingen voor langetermijntoegang onvoldoende

5: Belemmeringen: specifiek

- Een aantal grote bewarende instellingen is goed op weg om duurzame bewaring vorm te geven; ontwikkelingsniveau tot bitstreampreservering (nog geen preservation strategies) – KB, DANS, NBIG, NA; ook JustID, GAR en KNMI
- *Structurele* financiering nodig om het goede werk te kunnen voortzetten en uitbouwen in plaats van projectfinanciering.

5: Belemmeringen: specifiek

- Een aantal kleinere en middelgrote organisaties kan zelf geen edepot inrichten en is actief op zoek naar kennis en expertise, 'data hotels' – regionale of landelijke opslagfaciliteiten, een 'digitaal instrumentenbord', datadiensten.
- voor deze vraag is er in de Nederlandse markt momenteel nauwelijks aanbod

5: Belemmeringen: specifiek

- De producenten
- wetenschappers worden niet beloond voor deponeren van data, willen soms ook de data voor zichzelf houden;
- vaak ook nog geen capaciteit voor *duurzame* opslag;
- culturele erfgoedsector wordt vooral gestimuleerd om te digitaliseren om *toegang* te bieden – duurzaamheid is vaak nog een brug te ver
- overheid – ‘De dementerende overheid’, ‘Informatie: grondstof met toekomstwaarde’: ‘de overheid gaat zorgeloos om met haar informatie’ enz.

6: Welke acties zijn nodig?

Al in gang gezet:

- Informatie op Orde
- NA doet pilots met dienstenpakket aan derden
- 3TU ontwikkelt diensten om wetenschappers te ondersteunen *tijdens* hun onderzoek, zodat datadeponering later vanzelfsprekend verloopt
- NWO stelt deponering van data verplicht bij subsidieaanvragen
-

6: Welke acties zijn nodig?

Al in gang gezet:

- Informatie op Orde
- NA doet pilots met dienstenpakket aan derden
- 3TU ontwikkelt diensten om wetenschappers te ondersteunen *tijdens* hun onderzoek, zodat datadeponering later vanzelfsprekend verloopt
- NWO stelt deponering van data verplicht bij subsidieaanvragen
-

**Maar algemene indruk:
het is nog te fragmentarisch, niet genoeg**

6: Welke acties zijn nodig?

De respondenten noemen:

- Selectie!!
- Samenwerking, maar hoe?
- Bewustzijn, PR, informatie
- Landelijke portal voor kennis, expertise
- Structurele financiering voor duurzaamheid
- Gedeelde opslagfaciliteiten (schaalgrootte)
- *Praktische* instrumenten voor kleinere organisaties om hun risico's te beheersen
- Regie over de informatieketen: wie is waarvoor verantwoordelijk?

- Bedrijfsleven: pragmatiek & selectie

7: Wat kan de NCDD doen?

Sectoren hebben eigen verantwoordelijkheid voor informatiehuishouding

In NCDD-verband partijen uit diverse sectoren om één tafel, strategie ontwikkelen voor:

- landelijk kennis, expertise delen
- landelijk netwerk van *praktische* tools en diensten
- aansluiting bevorderen tussen het particuliere domein (de producenten) en het institutionele domein (bewarende instellingen)
- structurele financiering
- ‘digitaal’ doorontwikkelen van selectiemechanismen

7: Wat kan de NCDD doen?

Proces wordt voortgezet:

- interimrapportage 'Toekomst voor ons digitaal geheugen' begin juli op de NCDD website
- 18 september: landelijke conferentie over interimrapport, met veel interactie
- oktober: NCDD schrijft strategisch plan
- december: publicatie definitief rapport en strategisch plan

Ter discussie:

- Veel selectiemechanismes dateren uit het analoge tijdperk, momenteel neiging om 'alles' te bewaren, maar dat houden we niet vol – hoe ontwikkelen we digitale selectiemechanismes?
- Ook organisatievormen dateren uit analoge tijdperk: administraties BZK, archieven OCW – is het wenselijk dat dit zo blijft?
- Brug slaan tussen producenten en bewarende instellingen – vervroegde overbrenging? dan hoeft administratie geen duurzaam depot te ontwikkelen, maar kan volstaan met afspraken met NA in combinatie met deugdelijke kortetermijnopslag

Ter discussie:

- Duurzaamheid moet opgenomen worden in records management en zoveel mogelijk geautomatiseerd worden
- Van bedrijfsleven leren: pragmatische aanpak – 5 jaar is technische horizon
- Van wetenschap leren: gedistribueerde netwerken, niet alles in huis houden
- Geen silo's bouwen maar flexibel netwerk van faciliteiten en diensten – nader onderzoek nodig naar overeenkomsten/verschillen tussen sectoren en mogelijkheden om faciliteiten te delen
-

Meer informatie:

www.ncdd.nl

<http://digitaalduurzaam.blogspot.com>

inge.angevaare@kb.nl